ſet aliquid facere, ſed ipſemet contra ſeipſos atteſtantes diſputat, tamquam vere mortuam ſuſcitauerit & ideo miraculoſum erit ſi ſuſcitauerit eam. BEDA: Quia ergo verbum reſuſcitantis irridere quàm credere malebant, merito foras excluduntur, vtpote indigni qui potentiam reſuſcitantis, ac reſurgentis myſterium viderent. vnde ſequit. F

{Ipſe vero eie. omnibus.} CHRY. Vel vt oſtentationem auferret, propter hoc nõ omnes ſecum eſſe ſinit, vt vero teſtes poſtmodum haberet diuinæ virtutis, tres præcipuos ex diſcipulis elegit, & patrem, & matrem puellæ tamꝗ præ omnibus magis neceſſarios, manu vero & verbo puellam viuificat. vnde ſequit. {Et te. ma. pu. ait illi. Thabita cumi, quod eſt interpræ. puella tibi dico ſurge.} Man⁹ enim Ieſu viuificatiua exiſtens, mortuum corpus viuificat. vox autem iacentem excitat. vnde ſequitur. {Et confeſtim ſurrexit pu. & ambulauit.}

Ipſe vero eiectis omnibus, aſſumit patrem, & matrem puellæ, & qui ſecum erant, & ingrediuntur vbi puella erat iacens, & tenens manum puellę ait illi: Thabitha cumi, quod eſt interpretatum: puella tibi dico ſurge. Et confeſtim ſurrexit puella, & ambulabat. Erat autem annorum duodecim. Et obſtupuerunt ſtupore magno. Et præcepit illis vehementer, vt nemo id ſciret. Et iuſsit illi dari manducare. G

CAP. VI.

ET egreſſus inde, abiit in patriam ſuã, & ſequæbantur eum diſcipuli ſui. Et facto ſabbato, cœpit in Synagoga docere, & multi audientes admirabãtur in doctrina ei' dicentes: Vnde huic hæc omnia? Et quæ eſt ſapientia quæ data eſt illi, & virtutes tales quæ per manus eius efficiuntur? Nonne hic eſt faber filius Mariæ: frater Iacobi, & Ioſeph, & Iudæ, & Simonis? Nonne & ſorores eius hic nobiſcum ſunt? Et ſcandalizabãtur in illo. Et dicebat illis Ieſus, quia non eſt Propheta ſine honore, niſi in patria ſua, & in domo ſua, & in cognatione ſua. & non poterat ibi virtutem vllam facere, niſi paucos infirmos impoſitis manibus curauit, & mirabãtur pp incredulitatem eorum. b Et circuibat caſtella in circuitu docens. Et vocauit duodecim, & cœpit eos mittere binos, & dabat illis poteſtatem ſpirituum immundorum. Et præcepit eis ne quid tollerent in via, niſi virgam tantum: non peram, neque panem, neque in zona ęs, ſed calciatos ſandaliis, & ne induerentur duabus tunicis. Et dicebat eis: Quocumque introieritis in domum, illic manete donec exeatis inde. & quicumque nõ receperint vos, nec audierint vos: exeuntes inde, excutite puluerem de pedibus veſtris in teſtimonium illis. Et exeuntes prædicabant, vt pœnitentiam agerẽt, & dæmonia multa eiiciebant, & vngebant oleo multos ægrotos, & ſanabantur.

c Et audiuit Herodes Rex: manifeſtum .n. factũ eſt nomẽ eius. & dicebant, quia Ioannes Baptiſta reſurrexit a mortuis, & propterea operãtur virtutes in illo. B Alii autem dicebant, quia Helias eſt. Alii vero dicebant, quia Propheta eſt, quaſi vnus ex Prophetis. Quo audito Herodes ait: Quem ego decollaui Ioannem: hic a mortuis reſurrexit.

ἐμφατικώτερον. HIERO. de optimo genere interpræ. Arguat aliquis euangeliſtam mendacii, quare exponendo addiderit, {tibi dico:} cum in Hebraico Tabitha cumi, tantum ſignificet puella ſurge: Sed vt emphaticoteron faceret, & ſenſum vocantis, & imperãtis exprimeret: H addit {tibi dico ſurge.} Sequitur. {Erat aut. an. duodecim.} GLO. Hoc euangeliſta addidit ad oſtendendum puellam huius ætatis eſſe, ꝙ poterat ambulare. In ambulatione eius non ſolum ſuſcitata, ſed etiam perfecte ſanata oſtenditur. Sequitur. {Et obſtu. ſtu. magno, & præ. illis vehementer, vt ne. id ſciret, & iuſſit illi dari manducare. CHRY. Ad demonſtrandum, ꝙ eam vere ſuſcitauerit, & non ſ̃m phantaſiam. BEDA, Myſtice autem ſaluata a profluuio ſanguinis muliere, mox filia Archiſynagogi mortua nunciat, quia dum eccleſia gentium a vitiorum labe mundata, & ob fidei meritum filia eſt cognominata, continuo Synagoga perfidiæ ſimul & inuidiæ zelo ſoluta eſt. perfidiæ quidem, quia in Chriſto credere noluit. inuidiæ vero, quia eccleſiam credere doluit. & quod aiebant nuncii Archiſynagogo {quid vltra vexas magiſtrum?} per eos hodie dicitur, qui a Deo deſtitutum Synagogæ ſtatum vident, vt reſtaurari poſſe non credant: ideoque pro reſuſcitatione illius I ſupplicandum non eſſe æſtimant. Sed ſi {Archiſynagogus} .i. cœt⁹ doctorũ legis credere voluerit, & ſubiecta ei Synagoga ſalua erit, quia vero Synagoga lætitiam dominicæ inhabitationis merito infidelitatis amiſit, quaſi inter flentes, & eiulantes mortua iacet. {Tenens autem puellæ manũ dominus eam ſuſcitauit,} quia niſi pri⁹ mundatæ fuerint manus Iudæorum, quæ ſanguine plenæ ſunt: Synagoga mortua non reſurget. In ſanatione autem Emorroiſſe mulieres, & ſuſcitatione puellæ, ſalus oſtenditur generis humani, quæ a domino ita diſpenſata eſt, vt primo aliqui ex Iſrael ad fidem venirent: deinde plenitudo gentium intraret, ac ſic omnis Iſrael ſaluus fieret. annorum autem duodecim erat puella, & annis duodecim mulier erat paſſa, quia peccata non credentium apparuerũt in initio fidei credentium. vnde dicitur: {Credidit Abrahã Deo, & reputatum eſt ei ad iuſtitiam. GREG. 4. Moral. Moraliter vero Redemptor noſter puellam in domo: iuuenem vero extra portam, in ſepulchro autem Lazarum ſuſcitat. adhuc quidem in do- K mo mortuus iacet qui latet in peccato. iam extra portam educitur cuius iniquitas vſque ad vecordiam publicę perpetrationis aperitur. ſepulturæ vero agere præmitur qui perpetratione nequitiæ etiam vſu conſuetudinis præſſus grauatur. BEDA: Et notandũ, ꝙ leuiores, & quotidiani erratus, leuioris pœnitentiæ poſſunt remedio curari. vnde iacentẽ in conclaui dñs facillima voce puellam reſuſcitat dicẽs: {Puella ſurge.} vt vero quatriduanus mortuus ſepulchri clauſtra euadere poſſet: fremuit ſpiritu, turbauit ſeipſum, lachrymas fudit. Quanto igitur grauior animæ mors, tãto acrior neceſſe eſt, vt pœnitentis feruor inſiſtat. Sed & hoc notandũ, quia publica noxa publico eget remedio. vnde Lazarus de monumẽto vocatus populis innotuit. Leuia aũt peccata, ſecreta queunt pœnitentia deleri. vnde puella in domo iacens paucis arbitris exurgit: eiſdemq; vt nemini manifeſtent præcipitur. {Turba etiam foris eiicitur, vt puella ſuſcitetur, quia ſi non prius a ſecretioribus cordis expellitur ſecularium multitudo curarum, aia quæ intrinſecus iacet mortua, non reſurgit. Bene aũt ſurrexit, & ambulabat, quia aia a peccatis ſuſcitata, non ſolũ a ſordibus ſcelerum exurgere, ſed & in bonis pficere debet opib⁹. & mox neceſſe eſt, vt cœleſti pane ſatietur: diuini. ſ. verbi, & altaris pticeps effecta.

THEO. Poſt præmiſſa miracula domin' in patriam ſuam reuertit, non ignorãs ꝙ ſperneret eũ: ſed vt occaſione nõ haberent vlterius dicendi, quia ſi veniſſes, credidiſſemus tibi. vnde ſe. {Et egreſ. inde abiit in pa. ſu. & ſe. eũ diſci. ſui. BEDA. Patria eius Nazareth dicit, in qua erat nutritus. Sed quanta Nazareorũ cæcitas, qui eũ quẽ verbis factiſque illus Chriſtum cognoſcere poterant ob ſolã gentis notitiã contẽnũt? Sequit. {Et facto ſab. cœpit in Syna. do. & mul. au. admi. in doc. eius di. vnde huic hæc oia? & quæ eſt ſa. quæ da. eſt. illi, & vir. ta. ꝙ per ma. eius efficiuntur? Sapiam ad doctrinã, virtutes referunt ad ſanitates & miracula ꝙ faciebat. Sequitur. {Nonne hic eſt faber filius Mariæ?} AVG. de Cõ. euã. Matthæus quidẽ fabri filium eũ dictũ eſſe dicit, nec mirandũ eſt cũ vtrũq; dici potuerit. eo .n. fabrũ credebant quo & fabri filium. HIE. Filius quidẽ fabri Ieſus vocat, ſed fabri qui fabricatus eſt aurorã, & ſolẽ .i. eccleſiã primã, & ſequentẽ, in quarum figura mulier & puella ſanatur. BEDA, Nã etſi humana nõ ſint cõparanda diuinis, typus tñ integer eſt, ꝙ pr Chri igne opatur & ſpu. Sequit. {Frater Iacobi, & Ioſeph, & Iudæ, & Simonis. nonne & ſorores eius hic nobiſcum ſunt?} Fratres & ſorores eius ſecum eſſe teſtãtur, qui tñ non liberi Ioſeph, aut Mariæ iuxta hæreticos ſunt putandi, ſed potius iuxta more ſacræ ſcripturæ cognati ſunt intelligendi, quõ Abrahã, & Loth fratres appellatur, cũ eſſet Loth filius fratris Abrahæ. {Et ſcandalizabantur in illo.} Scãdalum & error Iudæorum ſalus nra eſt, & hæreticorum cõdemnatio. Intantum .n. ſpernebant dnm Ieſum Chrm, vt eum fabrum, & fabri vocarent filium. Sequitur. {Et dicebat eis Ieſus. Quia nõ eſt Propheta ſine hono. niſi in pa. ſua, & cogna. ſuã. & in do. ſua.} I Propheta dici in ſcripturis dnm Ieſum etiã Moyſes teſtis eſt, qui futurã eius incarnatione prædicẽs filiis Iſrael ait: Prophetã vobis ſuſcitabit dñs Deus vr de fratribus vris. Nõ ſolum aũt ipſe qui dñs eſt Prophetarum, ſed & Helias, & Hieremias, cæteriq; Prophetæ minores in patria ſua ꝙ in exteris ciuitatibus habiti ſunt, quia propemodũ naturale eſt ciues ſemper ciuibus inuidere. non enim cõſiderant præſentia viri opera, ſed fragilem recordantur infantiam. HIE. Comitatur etiã ſæpe vilitas originis, vt eſt illud: Quis eſt filius Iſai? quia humilia domin⁹ reſpicit & alta a longe cognoſcit. THEO. Siue etiã pclaros conſanguineos Propheta habeat, ciues odiunt eos, & pp hoc dehonorant Prophetã. Sequitur. {Et nõ po. ibi vir. ulla facere, niſi pau. infir. impo. ma. cura.} Quod aute dicit, non poterat, intelligere oportet, non volebat, quia non ipſe impotens: ſed illi infideles erant: ergo ibi non operatur virtutes, parcẽs K eis ne maiori reprehẽſione digni eſſent, etiam factis miraculis nõ credentes. Vel aliter, in miraculis faciendis neceſſaria eſt virtus operantis, & recipientium fides, quæ ibi deficiebat. unde non uolebat Ieſus ibi ſigna facere. Sequitur. {Et mira. pp incre. illorum. BEDA: Non quaſi inopinata & improuiſa miratur qui nouit omnia antecꝙ fiant, ſed qui nouit occulta corda, quod mirandum intimare vult hominibus, mirari ſe corã hominibus oſtendit, Iudæorum enim miranda notatur cæcitas, qui nec Prophetis ſuis credere de Chriſto, nec ipſi inter ſe nato voluerunt credere Chriſto. Myſtice autem Ieſus deſpicitur in domo, & in patria ſua: hoc eſt in populo Iudæorũ. & ideo pauca ibi ſigna fecit, ne penitus excuſabiles ibi fierent. Maiora autem ſigna quotidie in Gentium populo facit, non tam in ſanitate corporum, quam in animarum ſalute. b ¶ THEO. Non ſolum in ciuitatibus prædicabat dominus, ſed & in caſtellis, vt diſcamus parua non ſpernere, neque magnas ſemper quærere ciuitates, ſed verbum Dei in vicis abiectis, & uilibus ſeminare. Vnde dicitur. {Et circui caſtel. in circuitu. do.}

Expoſitio Chryſoſtomi Ho. 67. in Ioanne.

BEDA:

BEDA: Benignus autem & clemens dominus ac magiſter non A inuidet ſeruis, atque diſcipulis ſuis virtutes ſuas, & ſicut ipſe curauerat omnem languorem, & omnem infirmitatem: Apoſtolis quoque ſuis dedit poteſtatem. vnde ſequitur, {Et conuo. duodecim, & ce. eos mit. bi. & da. illis po. ſpi. immun.} Sed multa diſtãtia eſt inter donare, & accipere. Iſte quodcumque agit poteſtate domini agit, illi ſi quid faciũt imbecillitatem ſuam, & virtutes domini cõfitentur, dicentes: {In nomine Ieſu, ſurge & ambula.} THEO. Binos autem Apoſtolos mittit, vt fierent promptiores, quia vt ait eccleſiaſtes: Meli⁹ eſt ſimul duos eſſe, ꝙ vnum. Si autem plures quàm duos miſiſſet, non eſſet ſufficiẽs numerus, vt in plura caſtella mitterentur. GREGO. in Ho. Binos autem in prædicationem diſcipulos mittit, quoniam duo ſunt præcepta charitatis, Dei videlicet amor, & ꝓximi, & minus quàm inter duos charitas haberi non poteſt. per hoc ergo nobis innuit, quia qui charitatem erga alterum non habet: prædicationis officiũ ſuſcipere nullatenus debet. Sequitur. {Et præce. eis ne quid tol. in via, niſi virgã tantum: non pe. non pa. non in zona ęs, ſed cal. ſan, & ne indu. du. tunicis.} BEDA: Tanta enim prædicatori in Deo debet eſſe fiducia, vt præſentis vitæ ſumptus, quàmuis non prouideat: tamen hos ſibi non deeſſe certiſſime ſciat, ne dum mens eius occupatur ad tẽporalia, minus aliis prouideat æterna. CHRY. Hoc etiam eis dominus præcepit, vt per habitum oſtenderẽt quantum a diuitiarum deſiderio diſtabant. THEO. Inſtruens etiam eos per hoc nõ eſſe amatores munerum, & vt videntes eos prædicare paupertatẽ, acquieſcant, cum Apoſtoli nihil habeant. AVG. de Con. euange. Vel quia cum ſecundum Matthæum dominus continuo ſubiecerit: Dignus eſt enim operarius cibo ſuo. ſatis oſtendit cur eos poſſidere hoc, aut ferre noluerit: non ꝙ neceſſaria non ſint neceſſitati huius vitæ, ſed quia ſic eos mittebat, vt eis hoc deberi demonſtraret ab illis, quibus euangelium credentibus nunciarent. vnde apparet hoc non ita præcepiſſe dominum tamquam euangeliſtæ viuere aliunde non debeant, quàm eis præbentibus quibus annunciãt euangelium: alioquin contra hoc præceptum fecit Apoſtolus, qui D victum de manuum ſuarum labore tranſigebat: ſed poteſtatem dediſſe, in qua ſcirent ſibi iſta deberi. Solet item quæri, quõ Matthæ⁹ & Lucas commemorauerint dixiſſe dominum diſcipulis, vt nec virgam ferrent, cum dicat Marcus: {Et præcepit eis, nequid tol. in via, niſi virgam tantum.} Quod ita ſoluitur, vt intelligamus ſub alia ſignificatione dictam virgam, quæ ſecundum Marcum ferenda eſt, & ſub alia illam quæ ſecundum Matthæum & Lucam non eſt ferenda. Potuit enim ſic breuiter dici: Nihil neceſſariorum vobiſcum feratis, niſi virgam tantum. vt illud quod dictum eſt. Nec virgam, intelligatur, nec minimas quidem res. Quod vero adiunctũ eſt. {Niſi virgam tantum,} intelligatur quia per poteſtatem a domino receptam quæ virgæ nomine ſignificata eſt, etiam quæ non portantur, non deerunt. Vtrumque ergo dominus dixit: ſed quia non vtrumque vnus euangeliſta commemorauit. putatur ille qui virgam ſub alia ſignificatione poſitam tollendam dixit, ei qui virga rurſus aliud ſignificante non tollendam dixit: eſſe contrarius, E ſed iam ratione reddita non putetur. Sic & calciamenta, cum dicit Matthæus in via non eſſe portanda, curam prohibet, quia ideo cogitantur portanda ne deſint. hoc & de duabus tunicis intelligendũ eſt, ne quiſquam eorum præter eam qua eſſet indutus, aliam portandam curaret, ſollicitus ne opus eſſet, cum ex illa poteſtate poſſet accipere. proinde Marcus dicendo {calciari eos ſandaliis, vel ſoleis, aliquid hoc calciamentum myſtice ſignificationis habere admonet, vt pes, neque tectus ſit deſuper, nec nudus ad terram. i. nec occultetur euangelium, nec terrenis commodis innitatur. & ꝙ nõ haberi, vel portari duas tunicas, ſed expreſſius indui prohibet, q̃d eos monet, niſi non dupliciter, ſed ſimpliciter ambulare? Quiſq; autem putat non potuiſſe dominum in vno ſermone quædam figurate, quædam proprie ponere eloquia, cætera eius inſpiciat, & videbit, ꝙ hoc temere, ac inerudite arbitretur. BEDA: In duab⁹ autem tunicis videtur mihi duplex oſtendere veſtimentum, non quo in locis Scythiæ glaciali niue rigentibus, vna quis tunica debeat eſſe contentus, ſed in tunica veſtimentum intelligamus ne aliud veſtitu, aliud nobis futurorum timore ſeruetur. CHRY.

Li. 2. c. 30.

A vel aliter: Matthæus, & Lucas non calciamenta, neque baculum portare permittit, quod oſtendit perfectiſſimum eſſe. Marcus vero {baculum iubet aſſumere, & ſandaliis calciari,} quod dictum eſt permiſſius. BEDA. Allegorice autem perperam onera ſæculi, p panem delitiæ temporales: per ęs in zona occultatio ſapientiæ deſignatur, quia quiſq; officium doctoris accipit, neque oneribus ſæcularium negociorum deprimi, neque deſideriis carnalibus reſolui, neque cõmiſſum ſibi talentũ verbi, ſub ocio debet lenti torporis abſcondere. Sequitur: {Et dice. eis: quocũque intro. in do. ma. illic dõ. ex. inde. Vbi dat conſtantiæ generale mandatum, vt hoſpitalis neceſſitudinis iura cuſtodiant, alienum a prædicatore regni cœleſtis aſtruens curſitare per domos. THEO. Ne. ſ. de gula contingeret eos repræhendi: ab aliis in alios tranſeũtes. Sequitur. {Et quicumque non re. vos: nec au. vos, exe. inde ex. pul. de pedi. veſtris in teſti. illis.} Hoc autem dominus præcepit, vt oſtenderet, ꝙ longam propter eos viam ambulauerunt, & nihil eis profuit. Vel quia nihil ab eis acceperunt, etiam neq; puluerẽ, ſed & hunc excutiunt, vt hoc ſit in teſtimonium illis. i. in redargu C tionem illis. CHRY. Vel vt ſit in teſtimonium laboris viæ quã ſuſtinebant pro eis, aut tamquam puluis peccatorum prædicantiũ conuertatur in ipſos. Sequitur. {Et exe. prædi. vt pœnitentiã agerent, & dæmonia multa eiiciebant, & vngebant oleo multos ægrotos, & ſanabantur.} Quòd oleo vngerent, ſolus Marcus enarrat. Iacobus autem in Epiſtola ſua Canonica ſimilia dicit. Oleum .n. & labores curat, & luminis, & hilaritatis cauſa exiſtit. Significat autem oleum vnctionis Dei miſericordiam, infirmitatis medelã: & cordis illuminationẽ, quod totum oratio operatur. THEO. Significat etiam gratiam ſpiritus ſancti, per quam a laboribus trãſmutamur, & lumen, & lætitiam ſpiritualem ſuſcipimus. BEDA: Vnde patet ab ipſis apoſtolis hunc ſanctæ eccleſiæ morem eſſe traditum, vt Energumeni, vel alii quilibet ægroti, vngãtur oleo, pontificali benedictione conſecrato.

c ¶ GLO. Poſt prædicationem diſcipulorum Chriſti, & mira- D culorum operationem conuenienter euangeliſta ſubiungit de fama quæ conſurgebat in populo. vnde dicit. {Et audiuit Hero. rex. CHRY. Herodes iſte filius erat primi Herodis ſub quo Ioſeph Ieſum duxerat in Aegyptum. Tetrarcham autem Matthæus nominat hunc, atque Lucas tamquam principantem ſuper quartam partem regni patris ſui. Romani enim poſt mortem patris, regnũ in partes quatuor diuiſerunt. Marcus vero regem eum vocat, aut patris conſuetudine, aut quia hoc loco eius congruum exiſtebat. HIERO. Sequitur: {Manifeſtum enim factum eſt nomen eius.} Lucernam enim ſub modio abſcondi fas non eſt. {Et dicebant. ſ. aliqui de turba, quia Ioannes Baptiſta reſur. a mor. Et propterea operantur vir. in illo. BEDA. Quanta enim fuit Iudæorum inuidia docemur. Ecce enim Ioannem de quo dictum eſt, quia ſignũ fecit nullum a mortuis potuiſſe reſurgere, nullo atteſtante credebant. Ieſum autem approbatum a Deo uirtutibus & ſignis cuius reſurrectionem angeli, Apoſtoli, uiri ac fœminæ prædicabant, non E reſurrexiſſe, ſed furtim eſſe ablatum credere maluerunt. qui cum dicerent Ioannem reſurrexiſſe a mortuis, & propterea virtutes operatas eſſe in illo, bene de uirtute reſurrectionis ſenſerunt, ꝙ maioris potentiæ futuri ſunt ſancti, cum a mortuis reſurrexerint, quàm fuerunt cum carnis adhuc infirmitate grauarentur. Sequit. {Alii autem dice. quia hæ. eſt.} THEO. Confutabat enim multos homines Ioannes quando dicebat: Genimina uiperarum. Sequit. {Alii autem dicebãt, quia Propheta eſt quaſi vnus ex Prophetis.} CHRY. Mihi quidem uidetur hunc Prophetam dicere, de quo Moyſes dixit: Prophetam ſuſcitabit uobis Deus de fratribus ueſtris. Recte quidem, ſed quia manifeſte dicere trepidabant hic eſt Chrs, Moyſi utebantur uoce propriam ſuſpitionem uelantes præpoſitorum ſuorum timore. Sequitur. {Quo audito, Her. ait: Quẽ ego decol. Io. hic a mor. reſur.} Per ironiam hoc Herodes expreſſe pronunciat. THEO. uel aliter: Sciens Herodes, ꝙ Ioannem iuſtum exiſtentem ſine cauſa occiderat, credebat eum a mortuis reſurrexiſſe, & ꝙ ex reſurrectione ſuſcepiſſet miraculorum operationem. AVG. de Con. euan. In his autem uerbis Lucas Marco atteſtatur, ad hoc dumtaxat, ꝙ alii dixerint non Herodes Ioannẽ Lib. 2. c. 43.

ſurrexiſſe: